

Minimální preventivní program

ZŠ Pardubice, Štefánikova 448
školní rok 2023/2024

Identifikační údaje

Název školy / adresa:	ZŠ Pardubice, Štefánikova 448 Štefánikova 448, 530 02 Pardubice
IČO:	48161047
IZO:	048161047
Zřizovatel:	Magistrát města Pardubice
Kontakty:	tel: 466 501 534, 466 512 264
e-mail:	kancelar@zsstefanikova-pce.cz
www stránka:	www.zsstefanikova-pce.cz
Ředitel školy:	Mgr. Renata Janecká
Zástupci ředitele:	Mgr. Petra Ryšavá - I. stupeň Mgr. Naděžda Dvořáková – II. stupeň
Výchovný poradce:	Mgr. Markéta Procházková
Školní metodik prevence:	Mgr. Lenka Špulková
Školní psycholog:	Mgr. Simona Hynková
Realizační tým:	celý pedagogický sbor nepedagogičtí pracovníci školy všichni žáci rodiče
Školní poradenské pracoviště:	VP, školní psycholog, ŠMP, ředitelka školy

1. Úvod

Škola vytváří tento program jako základní nástroj prevence. Zajišťuje aktivity spojené s prevencí nežádoucích jevů a jevů sociálně patologických. Program je závazný a na konci školního roku je vyhodnocen. Navazuje na minimální preventivní programy minulých let, je aktualizován a přizpůsoben současnému stavu a potřebám školy.

Vychází z: Metodického pokynu MŠMT ČR č.j.: 14514/2000-51
Metodického pokynu MŠMT ČR č.j.: 10194/2002-14
Metodického pokynu MŠMT ČR č.j.: 22294/2013-1

2. Charakteristika školy

Základní škola v ul. Štefánikova je školou městského typu s výukou cizích jazyků (AJ, NJ, RJ). Je situována v centru města, což ji limituje z hlediska prostorového (chybí plochy pro dostatečné sportovní a volnočasové vyžití žáků). Součástí areálu školy je budova školní jídelny a družiny a asfaltové hřiště. V současnosti navštěvuje školu celkem 550 žáků, z toho 276 žáků na prvním stupni a 274 žáků na druhém stupni (stav ke dni 4.9.2023). Do školy docházejí děti z městské části Pardubice 2, ale i z dalších městských obvodů a přilehlých obcí.

3. Analýza současného stavu

Sociálně patologické jevy

Mezi sledované sociálně patologické jevy zařazujeme celou řadu výchovných problémů, poruch a poruch chování, a to včetně zneužívání návykových látek.

Patří k nim:

- kouření, alkoholismus, drogová závislost
- delikvence, kriminalita
- netolismus (virtuální drogy, počítače, pc hry)
- patologické hráčství (gambling)
- záškoláctví
- agresivní chování, šikana, kyberšikana
- vandalismus
- rasismus, antisemitismus, xenofobie, intolerance
- sebepoškozování

Současný stav problematiky

V oblasti prevence sociálně patologických jevů a rizikového chování se škola snaží pro své žáky vytvářet bezpečné a sociálně pozitivní klima. Vzhledem k celospolečenskému nárůstu negativních a sociálně patologických jevů je nezbytné zahájit již na prvním stupni základní školy primární prevenci nežádoucích jevů, jako je agresivita, nekázeň a nesnášenlivost. Tyto jevy mohou později přerůst v sociálně patologické chování (požívání drog a alkoholu, šikana, záškoláctví, násilí, vandalismus, xenofobní chování atd.). V minulosti bylo projednáváno méně závažné opakované porušování školního řádu (pozdní omlouvání, pozdní příchody apod.). Všichni pracovníci se v rámci svých možností snaží monitorovat nežádoucí chování u žáků v rizikových prostorách školy (šatny, WC, vnější prostory školy). Pedagogičtí pracovníci a školní psycholog mapují a monitorují situaci v jednotlivých třídách (ankety, dotazníková šetření, rozhovory se žáky apod.). Všeobecným negativním jevem, který se částečně objevuje i na naší škole, je nesoudržnost kolektivů a vyčleňování jednotlivců, nerespektování autorit, neplnění školních povinností, zvyšující se agresivita a používání vulgarismů mezi žáky, drobné krádeže, kyberšikana. Naši školu navštěvují i děti ze sociálně slabých rodin i zdravotně znevýhodnění.

Tyto jevy je nutné eliminovat, neboť mohou vést zejména ke zhoršení prospěchu a narušení vztahů v třídním kolektivu. Jejich ignorování by mohlo v extrémních případech vést k sociálně patologickým jevům. Cílem minimálního preventivního programu je snaha takovému chování předcházet a minimalizovat je.

Naši školu navštěvuje 101 cizinců, máme 58 žáků s podpůrným opatřením (PO) 1.stupně, 41 žáků s PO 2.stupně a 9 žáků s PO 3.stupně – tento počet se mění v průběhu školního roku, počet ovlivňují i děti cizinců, evidenci vede výchovný poradce.

Vzhledem k tomu, že od ledna 2012 pracuje na naší škole školní psycholog, je péče o naše děti na odborné úrovni. Učitelé, a nejen třídní, se mohou při jakémkoli problému obrátit na odborníka a společně vzniklé situace řešit. Vzhledem k vysokému počtu cizinců ve škole prohlubujeme spolupráci s neziskovou organizací Most pro lidská práva. Celý pedagogický sbor absolvoval odborné dvoudenní školení na téma Práce s třídním kolektivem.

Od 1. 9. 2012 bylo ve škole zřízeno ŠPP (školní poradenské pracoviště) podle zákona č. 73/2005Sb., ve znění vyhlášky 147/2011 a č.177/2009b.vyhl.90/2010Sb.)

4. Témata primární prevence

- prevence drogových závislostí, alkoholismu a kouření
- prevence šikany, kyberšikany – posilování a rozvoj mezilidských vztahů
- prevence projevů xenofobie, rasismu, antisemitismu
- prevence rizikového sexuálního chování a závažných virových onemocnění
- prevence sexuálního zneužívání a týrání
- prevence kriminality a delikvence
- právní odpovědnost
- prevence záškoláctví
- zdravý životní styl

- prevence vzniku poruch příjmu potravy
- ekologie
- prevence virtuálních drog – patologické hráčství a závislosti na počítačových hrách

Konkretizace programu v jednotlivých výukových předmětech (6. – 9.ročník)

VO a VZ: rodina, domov, funkce rodiny, práva a povinnosti občanů, osobnost ve vývoji, komunikace, zdravý životní styl, duševní a tělesné zdraví, sexuální výchova, lidská práva, společenství lidí, typy náboženství, globální problémy lidstva, sekty, extremismus, aktivní využití volného času

Přírodopis: léčivé byliny, přírodní drogy, zdravý vývoj člověka, choroby a poškození jednotlivých orgánů

Zeměpis: Afrika, Austrálie, Amerika, Asie, cestovní ruch, obyvatelstvo, globální problémy lidstva

Český jazyk: v literární výchově lze doporučit jako mimočítankovou četbu knihy s touto tematikou. Ve slohu je možné zařadit zpracování článků z tisku, které se vztahují k dané problematice. Totéž jako téma úvahy.

Výtvarná výchova: ve všech ročnících je možné s dětmi výtvarně zpracovat problematiku drogových závislostí, šikany, rasismu...- podle vyspělosti žáků a posouzení učitele.

Hudební a tělesná výchova, praktické činnosti: v těchto předmětech je vhodné rozvíjet talent a dovednosti žáků, nabízet jim i mimoškolní volnočasové aktivity.

5. Cíle, kterých chceme dosáhnout

Dlouhodobé

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- osobnostní a sociální rozvoj žáků
- rozvoj sociálně komunikativních dovedností žáků
- osvojení norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech respektujících identitu a individualitu žáka
- pomáhat zejména těm jedincům, kteří pocházejí z nejvíce ohrožených skupin (minoritám, cizincům, ...)
- rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu člověka k člověku, tolerantní jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost
- spolupracovat s rodinou, poskytovat vzdělávací a informační materiály týkající se problematiky sociálně-patologických jevů, poskytovat informace
- vytvoření bezpečného školního prostředí (minimalizovat vznik a výskyt šikany, kyberšikany, agrese a dalších sociálně-patologických jevů, zneužívání návykových látek)

Krátkodobé

Jsou konkrétní, vztahují se k určité cílené skupině a k určitému období.

Žáci:

- rozvoj kompetencí žáků (sociálních dovedností, rozvoj osobnostních kvalit, které podporují zdravý rozvoj osobnosti – empatie, asertivita, vůle, sebevědomí, rozvoj v oblasti mediální výchovy)
- respektovat lidská práva, individuální potřeby a odlišnosti jednotlivců
- podporovat zdraví prospěšné aktivity
- využívat volnočasových aktivit poskytované školou
- získávat pravdivé a přiměřené informace o zneužívání návykových látek
- podněcovat rozvoj tvůrčího a pozitivního myšlení žáků
- orientovat se v sociálních vztazích
- být odpovědný za své chování a uvědomit si důsledky svého jednání
- dbát na dodržování školního řádu
- spoluvytvářet přátelskou atmosféru ve třídě i ve škole
- zapojit se do akcí a projektů školy

Učitelé:

- působit na rodiče žáků, v případě potřeby a zájmu poskytovat materiály a informace k problematice soc.- patologických jevů (popř. kontaktních místech)
- postihovat přestupky proti školnímu řádu
- vykonávat důsledně dozor nad žáky ve všech prostorách školy
- cíleně zařazovat témata prevence do výuky (výchova ke zdraví, výchova k občanství a do celého výchovně vzdělávacího procesu na naší škole v průběhu celé školní docházky)
- vyhledávat a řešit případy šikany ve spolupráci s vedením školy, ŠMP, školním psychologem, výchovným poradcem a rodiči
- věnovat velkou pozornost žákům se specifickými poruchami učení (dyslexie, dysortografie, dyskalkulie, ADHD, ...), ale i žákům mimořádně nadaným
- poskytovat individuální péči
- získávat žáky pro volnočasové aktivity na škole
- podílet se na přípravě a realizaci akcí a projektů (třídní učitelé 6. ročníků připraví ve spolupráci se ŠMP adaptační pobyty žáků)
- absolvovat přínosná školení

Rodiče:

- jsou seznámeni s preventivní strategií školy (na třídních schůzkách, webových stránkách) a se školním řádem
- jsou průběžně informováni o chování a prospěchu dítěte
- jsou okamžitě upozorněni na nežádoucí chování či jiný problém
- mají možnost využít poradenského systému školy (ředitel školy, školní psycholog, ŠMP, výchovný poradce)
- mohou se zapojovat do všech akcí pořádaných školou (vánoční a velikonoční dílny, akce ŠD atd.)

- v případě potřeby obdrží kontakty na poskytovatele služeb zabývajících se problematikou nežádoucího chování dětí

Školní metodik prevence:

- koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy
- spolupráce s vedením školy, výchovným poradcem, školním psychologem a třídními učiteli při řešení problémů
- seznamovat pedagogický sbor se situací v oblasti prevence, dát k dispozici dostupný materiál
- vytvořit nástěnku ŠMP (propagační a informační materiál, prezentace práce žáků, ...)
- účastnit se schůzek metodiků, besed, seminářů týkajících se problematiky sociálně patologických jevů
- spolupracovat se Žákovskou radou
- spolupracovat s třídními učiteli 6. ročníků na adaptačních pobytech

Ukazatelé úspěchu:

Děti zvládají:

- definovat rodinu jako zámezí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- základní sociální dovednosti
- umět se ochránit před cizími lidmi
- základní hygienické návyky
- organizace volného času
- rozlišit léky a návykové látky
- pojmenovat škodlivost kouření a alkoholu a jiných návykových látek, znát jejich následky užívání
- umět odmítat
- Žáci mají zdravé sebevědomí a pozitivní přístup k okolí a ostatním
- Žáci samostatně myslí a rozhodují se, otevřeně říkají svůj názor, jsou tolerantní
- Žáci jsou ochotni řešit své konflikty a nedorozumění dohodou a pod pedagogickým vedením a najít řešení
- Žáci mají zájem a potřebu pospolitosti třídy (společné akce, výlety)
- na půdě školy panuje důvěrná a bezpečná atmosféra
- mezi žáky nebují šikana
- Žáci jeví zájem o návštěvy odborníků

6. Spolupráce s odborníky a organizacemi

- PPP Pardubice
- PPP Ústí nad Orlicí
- DDÚ Hradec Králové
- SVP Pyramida, dětští psychiatři
- Policie ČR – trestné činy mladistvých
- Městská policie – besedy
- Magistrát města Pardubice (odd. sociální prevence, OSPOD)
- DDM v Pardubicích
- Most pro lidská práva
- Ekocentrum Paleta
- Úřad práce
- Centrum psycho-sociální pomoci (Rodinná a manželská poradna Pardubického kraje – doporučení rodičům)
- Ekocentrum Oucmanice
- Květná zahrada OPS
- SKP Pardubice
- Charita Pardubice
- Klokánek – fond OD
- nadace Woman for woman“ – obědy zdarma (pro děti matek samoživitelek) – od září 2014
- nezisková organizace Most pro lidská práva

7. Nabídka volnočasových aktivit

- basketbal IBK Studánka
- dramatický kroužek
- příprava na přijímací zkoušky ČJ
- příprava na přijímací zkoušky M
- Věda nás baví
- Angličtina 2.roč.
- šachy
- (viz příloha č. 24)

8. Metody práce

Při realizaci prevence budou kromě tradičních metod práce využívány další metody, které se dosud osvědčily.

- výklad (informace o návykových látkách, sektách, ...)
- besedy s učiteli nebo s pozvanými odborníky, diskuse
- samostatné práce žáků (výtvarné práce, koláže, slohové práce na určená témata, referáty, publikování ve školním časopise, využití internetu)

- adaptační prožitkové kurzy pro žáky 6. ročníků a dle potřeby i v jiných ročnících
- exkurze
- párová a skupinová práce ve třídě
- individuální přístup k žákům, vzájemné konzultace učitelů
- aktivizační metody (umění odmítnout drogu, asertivní chování, rozpoznávání soc. patologických jevů, řešení modelových situací)
- účast v soutěžích, různých akcích
- realizace celoškolských projektů při příležitostech k různým výročím
- vyhledávání nadaných a talentovaných dětí
- práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP):
7 asistentů pedagoga – Rychtecká, Štaincová, Veselá, Švíková, Kopecká, Hlaváčová, Peterková (jejich počet se může v průběhu šk. roku měnit)
- máme 1 speciálního pedagoga
- vzhledem k velkému množství cizinců máme práci s nimi ve škole důsledně podchycenou a rozpracovanou – s cizinci pracuje v rámci individualizace rozvrhu (Čj) např. paní Kuncmanová.

9. Aktivity v oblasti primární prevence sociálně patologických jevů

V průběhu školního roku bude nadále realizován projekt NNN (Nuda nám nehrozí) aneb „Hrátky za školními vrátky“. Cílem je zapojit všechny žáky a pedagogy do aktivit, které přispějí k vytvoření přátelského klimatu ve škole. Na jeho přípravě se podílejí školní metodik prevence, vedení školy, pedagogové i zástupci z řad dětí – Žákovská rada. Informace o činnostech v rámci projektu NNN budou zveřejněny na nástěnce ŠMP.

Jednotlivé aktivity uvedené v projektu (pro I. i II. stupeň) budou zařazovány dle aktuální situace (viz termíny besed, exkurzí, adaptačních kurzů, ...) v závislosti na domluvě s externími subjekty, které spolupracují s naší školou.

- zástupci 5. – 9. ročníků – práce v dětské samosprávě – ŽR (náměty a připomínky z řad dětí, organizace akcí)
- máme své zástupce v Dětském parlamentu
- besedy s Městskou policií Pardubice
- sběr papíru
- filmová a divadelní představení
- exkurze, výlety
- adaptační kurzy žáků 6. ročníků
- sportovní turnaje, soutěže (šplh, přehazovaná, fotbal, florbal ...)
- lyžařské kurzy
- programy v Ekocentru Paleta
- návštěva VČM
- soutěže mezi třídami
- projektové dny, projektový měsíc
- spolupráce s družební ZŠ Štefánikova Hradec Králové
- projekt „Velcí malým“

- projekt „Recyklohraní“
- Mikulášská nadílka, podzimní, vánoční, jarní výzdoba nástěnek
- pořádání diskoték
- vánoční, velikonoční dílny
- hororové odpoledne atd.

10. Způsoby prezentace PP – žákům, kolegům, rodičům

- v rámci hodin VZ, VO, přírodopisu, zeměpisu – žákům
termín: říjen
zodpovídají: třídní učitelé a učitelé jednotlivých předmětů
- seznámení s PP – informace pro učitele
termín: říjen
zodpovídá: Mgr. Lenka Špulková
- seznámení s programem proti šikanování – pro učitele a pro rodiče
termín: listopad
zodpovídá: Mgr. Lenka Špulková a třídní učitelé
- seznámení s krizovým plánem školy – informace pro učitele
termín: listopad
zodpovídá: Mgr. Lenka Špulková

Informační materiály a další metodické pomůcky jsou k dispozici u školního metodika prevence, ve školní knihovně.

ŠMP má na nástěnce ve sborovně vyhrazeno místo pro své „Okénko ŠMP“, kde průběžně informuje kolegy o dění v oblasti prevence. Hlavní nástěnka ŠMP je umístěna vedle sborovny v 1. patře školní budovy.

11. Evaluace

Důležitým pomocníkem v práci školních metodika prevence by mělo být průběžné hodnocení efektivity práce. Na ni se zaměříme především ve třídách, kde se vyskytl problém např. šikany nebo kyberšikany ze strany spolužáků. Evaluace bude probíhat průběžně a trvale pomocí prostředků poskytujících zpětnou vazbu (různé dotazníky, vazby pedagog – žák, pozorování, získání informací od jiných subjektů, které působí ve škole ...)

12.Represe

Do školy žák nesmí nosit věci, které by mohly ohrozit zdraví, způsobit úraz nebo ohrožovat mravní výchovu. Porušení tohoto ustanovení bude klasifikováno jako hrubý přestupek a budou z něho vyvozeny patřičné sankce.

Budou sledovány i další sociálně patologické jevy – šikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

- individuální pohovor se žákem
- podle zjištěných informací spolupráce s rodinou
- doporučení kontaktu s odborníky
- v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru

Mgr. Lenka Špulková

.....

ŠMP

Mgr. Renata Janecká

.....

ředitelka školy

Přílohy:

1. Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních - č.j. 22294/2013-1
2. Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027
3. Akční plán realizace národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2023–2025
4. Metodické doporučení MŠMT k řešení kyberšikany
5. Metodické doporučení MŠMT k řešení vandalismu
6. Metodické doporučení MŠMT k řešení záškoláctví
7. Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních
8. Strategie, zákony, metodické pokyny
9. Pomůcka k nově zakotveným právním a povinnostem pedagogických pracovníků a k povinnému vyloučení žáka nebo studenta
10. Centra odborné pomoci
11. Školní řád
12. Krizový plán školy (doplněk školního řádu)
13. Bezpečnostní plán školy
14. Minimální preventivní program (pro potřeby TU)
15. Zpráva ŠMP za rok 2023/2024
16. Hodnocení AK (2023)
17. Pracovní plán ŠMP na rok 2023/24
18. Členové žakovské rady
19. Projekt Velcí malým – tabulka
20. Jak na kyberšikanu
21. Listina dětských práv na internetu
22. Postup třídního učitele při podezření na šikanu
23. Evaluace a diagnostika preventivních programů
24. Seznam kroužků ve školním roce 2023/2024
25. Metodické doporučení MŠMT k řešení šikany (květen 2020)
26. Metodické doporučení MŠMT č.j. 21291/2010-28 – Poruchy příjmu potravy
27. Metodické doporučení MŠMT č.j. 21291/2020-28 – Psychická krize
28. Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání
29. Příklad tvorby MPP
30. Příklad tvorby školní preventivní strategie

Seznam literatury

Časopis Prevence

Internetové zdroje